

I. GENEL DÜŞÜNCELER

Değişen Dünya Değişen İnsan

Son 10-15 yılda dünyada yaşanan değişimin bizi yakından ilgilendirmektedir. Bu değişim temel özelliği bilgi patlaması, bölüşümde, işgücünün niteliğinde, insan ilişkilerinde köklü değişimlerdir. Mikro-elektronogin teknolojiye uygulanması, bir yandan yaşama biçimine, eğitime geniş olanaklar sağlarken, bir yandan da geleneksel eğitim anlayışını alt-üst etmiştir. Bu değişim karşısında bir yandan özgürleşen insan, bir yandan da kendine yeter hale gelip yalnızlaşmaktadır.

Yine bu değişim karşısında eski iş türleri, meslekler yok olurken, yeni meslekler doğmaktadır. Bu oluşum, bir yandan daha yetkin (kalifiye) meslek erbabı istiyor, öte yandan insanlığın, insan haklarında ulaştığı düzey her insanın değerini korumayı, dolayısıyla her insanın iş-güç sahibi yapıp, doyurulmasını zorunlu kılıyor. Kısacası bu değişim tüm boyutlarıyla eğitimi etkiliyor. Bir başka söyleyişle, amacı, kapsamı, ilkeleri, içeriği ve teknolojisiyle eski eğitimin pabucu dama atılmıştır. Öğrencilerimiz bizden başka bir eğitim, başka bir öğretmen, başka bir yönetim istemektedirler.

Öte yandan değişim, kimi rejimlerin çökmesi, ütopyaların yıkılması, insanların mekanikleşmesi ve yararcı eğilimlerinin artması, kuramsal düşünme ve sanata duyarlılığın sarsılması sonucunu doğurmuştur. Düşünen, duyan,

örgütlü davranan insanın yerine, akıntıya kürek çeken, iletişim fırtınasının seliyle yolunu şaşırان insanla karşılaşabiliyoruz.

Hızlı değişim, yoğun bir kuşak çatışmasını da gündeme getirmiştir. Değişimin güdümündeki yeni kuşak, eskilere başkaldırmakta, ya da eski kuşaktan olanlar gençleri ve çocukları küçümsemektedirler. Gençlere ve çocuklara karşı hoşgörüsüzlük ve acımasızlık eğilimlerinin artmasında, değişimi görememenin yada değişim karşısında kendini yenileyememenin şaşkınlığının etkisi çok büyük.

Tüm bu olgular siyaset adamlarını, yöneticileri ve eğitimcileri düşündürmelidir.

İşsizlikle Savaşılmalıdır

Ülkemizdeki bunalımların temelinde işsizlik yatmaktadır. Resmi ağızlar işsiz sayısının 5-7 milyon arasında olduğunu söylüyor. Bu, her çalışanın yerinde bir işsiz gözünü var anlamına gelir. Akşam evine ekmek götüremeyenin ilk düşündüğü şey demokrasi, siyaset, sendika gibi şeyler değildir. Bunun bilincinde olan işveren, işsizliği gidereceği yerde, işsizliği, hak arayanlara tuzak olarak kullanmaktadır.

Değişen dünya, değişen üretim ilişkileri, özellikle kamu elindeki işyerlerinin satılıp özelleştirilmesi, işsizleştirme için işverene önemli fırsatlar yaratmıştır. Kamu görevlerinde,

kadrolu memur yerine, sözleşmeli personel istihdamı, iş güvencesini kaldırmak için geniş olanaklar sağlamıştır.

Bu konuda sendikalara düşen iki yönlü bir görev vardır: **İşsizlikle savaş ve iş güvencesi.** İşsizlikle savaş, bu konuda ciddi öneriler üretip bunu ülkeyi yönetenlerin önüne koymak, gerçekleşmesi için mücadele etmeyi gerektiriyor. İş güvencesi, eldeki işi kaybetmeme mücadelesi gerektiriyor.

Memur sendikaları, ellerinde hazır bulunan memur güvencesini kaybetmemek için çabalarken, tüm sendikalar işgüvencesinin sağlanması için çaba göstermelidir. 158 sayılı ILO Sözleşmesinin onaylanması ve onun gerektirdiği yasal düzenleme için çaba gösterilmelidir.

Sendikalar hak istemede akli ve gerçekliği elden bırakmamalı, hakları güvenceye bağlarken, iş güvencesini başa almalıdır. "Dimyat'a pirince giderken, eldeki bulgurdan olunmamalıdır."

Yaşam Hakkına Sahip Çıkmalıyız

Değişimin öteki yüzü, insanın yozlaşması, hemcinsine karşı gaddarlaşmasıdır . Ne yazık ki, günümüzde bunun sayısız örneklerini yaşıyoruz. Ülkemizin bir bölgesinde, Bosna-Hersek'te, Azerbaycan sınırında, İran'da, Somali'de ve daha birçok ülkede yaşanan olaylar insanın, insan olmayan yüzünü sergiliyor. Ne

adına olursa olsun insanın öldürülmesi, hele hele korumasız, kadın, çocuk, yaşlı insanın öldürülmesi bir terördür. Kim öldürürse öldürsün, bunun adı terördür ve hiçbir haklılığı yoktur...

Ülkemizin Doğu ve Güneydoğu'sunda insanların, küçük, büyük, kadın, yaşlı demeden katlediliyor. Kendileri, evleri, okulları, çadırları, ekinleri, ürünleri yakılıp talan ediliyor. Bunun insanlıkla hiçbir alakası olamaz. Bu durum, çağımızın yüzkarasıdır. İnsanlık bunun önüne geçmelidir. Kalıcı bir dünya ve ülke barışına gereksinmemiz var. Bu sağlanmadan eğitim yoluyla iyilik, güzellik duygusunun kökleştirilmesine olanak yoktur. Sendikamız, öteki kuruluşlarla işbirliği yaparak gerekçesi ne olursa olsun her türlü teröre karşı çıkmalıdır.

İrkçılığa Karşı Çıkmalıyız

Değişim, işsizlik ve Doğu Bloku rejimlerinin çökmesi, ideal dünya özlemlerinin yıkılması, insanları hırçınlaştırmış ve akıntılara sürüklenmesine neden olmuştur. Dünyanın her yerinde her zaman az-çok varlığını sürdüren ırkçılık, Almanya'da yeni boyutlar kazanmaya başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın yıkımını unutan Alman Dazlakları yabancı düşmanlığını ırkçılığa dönüştürmüştür. Bu yeni ırkçılar, son günlerde kendilerine yeni müttefikler de buluyorlar.

Güneydoğu'daki, Almanya'daki ve Orta

Asya Türk Cumhuriyetlerindeki gelişmeler, ırkçılığın Türkiye'de tırmanacağına işaret etmektedir. İnsanda, daha bebeklik döneminde başka insanlarla, başka kültürlerle ilgili olumlu ya da olumsuz eğilimlerin belirdiğini bildiğimize göre, eğitim işkolunda sendikalaşan bizlere önemli görevler düşmektedir. Tüm yeteneğimizi ve gücümüzü kullanarak, eğitim yoluyla ırkçılığa karşı çıkmalıyız.

Demokrasi Kültürünü Kökleştirmeliyiz

"Demokrasi" son yıllarda en çok yinelenen sözcüklerden biri. Ancak demokrasi bir yaşam biçimine dönüşemiyor. Demokrasi adeta kişileşmiş ya da zümreleşmiş durumda. Kişi, ya da zümrelerin elinde bir tür demokrasi kalıbı ya da giysisi oluşmuş, bunu başkalarına giydirmek istiyor. Bu giysiye giremeyenler demokrat sayılmıyor.

Demokrasi gerçekten bir yaşam biçimi; ortak bir yaşama biçimi. Bu biçim, birlikte yaşanarak oluşturulacak. Demokrasiye herkes katılacak. Kuşkusuz demokrasi aynı zamanda sandıktan çıkan bir yönetim biçimi. Bu da ister istemez çoğunluk-azınlık olgusunu yaratıyor. Dolayısıyla demokrasi çoğunluğa ve azınlığa tahammül etmeyi de zorunlu kılıyor. Kuşkusuz herşeye karşın tahammül değil, çoğunluğun yönetimine razı olmak, azınlığın çoğunluk olma hakkını korumak gerekir.

Demokrasi eğitimi ile yükümlü olan bizler,

öncelikle sendikal ilişkilerde demokrasiyi yaşama biçimi haline getirmeliyiz. Bunun yolu da katılımdan geçiyor. Sendikada katılım, eğitimde katılım, toplumsal yaşamda katılım.. Hem katılacağız, hem katılmaya tahammül edeceğiz. Üyelerin sendikaya, öğrencilerin eğitim etkinliklerine ve yönetime katılmalarına tahammül edeceğiz; tahammül etmenin ötesinde katılımı özendireceğiz.

Din ve Vicdan Özgürlüğüne Saygıyı Geliştirmeliyiz

Günümüz insan hakları belgelerinin koruduğu özgürlüklerin başında inanç özgürlüğü geliyor. Bu özgürlük, bir dine inanmayı ya da inanmamayı da içeriyor. Ne yazık ki, ülkemizde bu konuda yeterli anlayış ve hoşgörü gelişmemiştir. 12 Eylül 1980 Askeri cuntası, 1982 Anayasası ile getirdiği *zorunlu din kültürü ve ahlak öğretimi* ile hoşgörüsüzlüğün toprağını sulamıştır.

Toplumsal barışı engellemeyen her türlü inanca, buna karşılık hiçbir dinsel inanca inanmamaya karşı hoşgörüyü kökleştirmeliyiz. Bunun, inananlarla inanmayanların birlikte çözecekleri bir sorun olduğuna inanıyoruz. Ne dinsel inançlara sığınarak inanmayanları bunaltmayı, ne de inançsızlık özgürlüğüne sığınıp başkalarını küçümsemeyi hoş karşılıyoruz. Özlemimiz, her inançtaki insanla, inanmayan-

ların barış içinde ortak yaşayacağı bir dünyadır. Eğitim çalışanlarına bu konuda da önemli sorumluluklar düşmektedir.

Siyaset Hakkını Kazanmalıyız

Katılımın ve demokrasinin en önemli araçlarından biri siyaset yapma hakkıdır. Türkiye'de kamu görevlilerine, sendika ve kitle örgütlerine siyaset yasağı sürmektedir. Bunun mantığı açıklanamaz. Siyaset yapmak isteyen insanlar, bunu illegal olarak yapmaktadırlar. Kapalı siyaset yapma biçimi ise demokrasiye uymamakta, partizanlığı, ganimetçiliği özendirir.

Öte yandan, siyaset yapma Türkiye'de maliyeti yüksek bir uğraştır. İşsizlik sıkıntısı çeken, ekmek derdine düşen insanların politika yapması olanaksız. Nisbeten açlığını gidermiş olan memura da yasaklanınca, siyaset varlıklı zümrenin hakkı olarak kalıyor.

Tüm bu olanaksızlıklara karşın siyaset yapma özlemi bir kısmı da siyasal kültürden, demokrasi kültüründen yoksun. Sendikalar bir yandan siyaset yasağını aşma mücadelesi verirken, bir yandan da demokrasiyi, katılımcılığı yaşatarak, siyasal kültürün oluşumuna katkıda bulunacaktır. Bu kuşkusuz, sendikaların, kimi siyasal partiler lehine dar anlamda iktidar mücadelesi vereceği anlamına gelmez.